הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר עבודה

קרית ספר על משנה תורה, הלכות ביאת מקדש

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות ביאת מקדש

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-ביאת-מקדש/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ג 5
הלכה ד 6
הלכה ה 6
הלכה ח 6
הלכה יד 6
הלכה טו 7
הלכה טז 7
פרק ב 7
הלכה א 7
הלכה ה 7
הלכה ח 8
הלכה ט 8
הלכה יב 8
פרק ג 9
הלכה א 9
הלכה ח 9
הלכה י 10
הלכה יב 10
הלכה יג 10
הלכה טז 11
הלכה יח 11
הלכה יט 11
הלכה כ 11
הלכה כא 12
פרק ד 12
הלכה א 12
הלכה ב 13
הלכה ג 13
הלכה ד 13
הלכה ו 13
הלכה ז 13
הלכה י 14
הלכה יב 14
הלכה יד 15
הלכה טז 15
פרק ה 15
הלכה א 15
הלכה ב 15
הלכה ג 16
הלכה ז 16
הלכה ח 16
הלכה י 16
הלכה יא 17
הלכה יב 17
הלכה יג 17
הלכה יד 17
הלכה טז 17
הלכה יז 17
הלכה יח 18
הלכה יט 18
פרק ו 18
הלכה א 18
הלכה ב 19
הלכה ג 19
הלכה ה 19
הלכה ז 19
הלכה ח 20
הלכה י 20
הלכה יב 20

פרק ז 20
הלכה א 20
הלכה ב 20
הלכה ד 21
הלכה ה 21
הלכה ו 21
הלכה ז 21
הלכה ח 21
הלכה ט 22
הלכה י 22
הלכה יא 22
הלכה יב 22
פרק ח 22
הלכה א 22
הלכה ג 23
הלכה ד 23
הלכה ה 23
הלכה ו 23
הלכה ז 23
הלכה ט 23
הלכה י 23
הלכה יא 24
הלכה יב 24
הלכה יג 24
הלכה יד 24
הלכה טו 24
הלכה טז 24
הלכה יז 25
פרק ט 25
הלכה א 25
הלכה ב 25
הלכה ג 25
הלכה ד 26
הלכה ה 26
הלכה ו 26
הלכה ח 26
הלכה ט 26
הלכה י 26
הלכה יא 27
הלכה יג 27
הלכה טו 27

פרק א

הלכה א

אזהרת רט שלא יכנס כהן שכור למקדש דכתיב יין ושכר אל תשת אתה ובניך וגו'. ומנין לעשות המזבח כאהל מועד דכתיב אתה ובניך פי' בדבר שאתה ובניך חלוקים בו מכל ישראל ולהבדיל כדי שיבדיל בין עבודת קדושה לעבודת חול הא למדת שאם נכנס ועבד עבודתו פסולה וחייב מיתה דכתיב ולא תמתו והיא מיתה בידי שמים שאין מיתת בית דין בקדש ומקדש. והוא ששתה רביעית יין בן ארבעים יום בבת אחת דכתיב יין ושכר שהוא משכר אבל פחות מרביעית או הפסיק בו או מזגו או תוך מ' יום לא הוי יין המשכר ואינו מחלל עבודה. שתה יותר מרביעית אף על פי שהיה מזוג או שהפסיק בו חייב מפני שהוא משכר.

הלכה ב

היה שכור משאר המשכרין אסור להכנס למקדש ואם נכנס ועבד לוקה ועבודתו כשרה דכתיב יין ושכר דהיינו יין המשכר כדאמר' הוא דאית ביה מיתה וחלול עבודה הא שאר משכרין לא ונראה דרבי אלעזר לא פליג אלא אתנא קמא דיליף שכר שכר מנזיר לא ארבי יהודה דלא יליף הילכך לרבי אלעזר נמי שאר המשכרין באזהרה מדאוריתא מדכתיב ושכר כדאמר'.

הלכה ג

וכשם שאסור לכהן ליכנס למקדש מפני השכרות כך אסור לכל אדם להורות כשהוא שתוי דכתי' ולהבדיל בין הקדש ובין החול וגו' בבואכם להבדיל בין הקדש והחול נמי אל תשת יין ושכר וקדש וחול היינו דמים וערכין חרמים והקדשות דאסירי שתויי יין לשים אותם לבעלים לפדותם דדלמא לא שימי להו שפיר בין הטמא ובין הטהור אלו טמאות וטהרות ולהורות זו הוראה של איסור והתר ששתויי יין אסורין בה את כל החוקים אלו מדרשות אשר דבר השם זו הלכה ביד משה זה תלמוד יכול אף המשנה תלמוד לומר ולהורות לאפוקי משנה דאין מורין הלכה מפי משנה ואם מורה בדבר מפורש בתורה שהצדוקין מודין בו כגון שהשרץ טמא והצפרדע טהור והחלב והדם אסורין מותר שהרי לכל גלוי ואין זו הוראה.

הלכה ד

ומותר לשכור ללמוד תורה ואפילו הלכות ומדרשות והוא שלא יורה דהא דדרשינן מקרא דאשר דבר ה' ביד משה דאפילו הלכות ומדרשות אסור לשכור ללמוד היינו כשמורה מתוכן.

הלכה ה

שתה רביעית מזוג או אפילו בלא מזיגה וישן מעט או הלך דרך מיל מותר לעבוד דשינה כל שהיא ודרך מיל מפיגין את היין והרי אינו שכור אבל יותר מרביעית אפילו מזוג שינה מעט ודרך טורדתו ואכתי שכור הוא עד שישהה שלא ישאר בשכרותו שום דבר:

הלכה ח

אזהרת רי שלא יכנס כהן פרוע ראש למקדש דכתיב ראשיכם אל תפרעו וגו' ואם נכנס ועבד חייב מיתה בידי שמים והלכתא גמירי לה הכי ואסמכוה אקרא דיחזקאל דכתיב ופרע לא ישלחו וגו' ויין לא ישתו מה שתויי יין במיתה כדכתיב ולא תמותו אף פרועי ראש במיתה ולא תימא דקרא דראשיכם אל תפרעו היינו על המת משום אבלות אבל אי לאו הכי לא דהא נכפלה אזהרה זו בכהן גדול דכתיב את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום ופשטיה דקרא שלא יפרע את ראשו ולא יקרע בגדיו על מתו ודרשינן ביה נמי שלא יעבוד פרוע ראש וקרוע בגדים והאי דרשה ילפינן לה לכהן הדיוט הואיל ואלעזר ואיתמר לא היו כהנים גדולים והוזהרו בזה כדכתיב ראשיכם אל תפרעו ואין פרועי ראש מחללין עבודה דמיתה לחודה הוא דגמירי ואסמכוה אקרא אבל חלול עבודה ליכא לא קרא ולא הלכתא דכי גמירי הלכתא למיתה לאחולי עבודה לא גמירי וכיון דאיתקשו לשתויי יין דוקא בשעת ביאה למקדש אף פרועי ראש דוקא בשעת ביאה למקדש והיינו לכהן הדיוט דכהן גדול לעולם אסור בפריעת ראש וקריעת בגדים דקרא כתב ביה בהדיא את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום משום דהוי תדיר במקדש. וגידול פרע שלשים יום כנזיר דכתיב ביה גדל פרע וסתם נזירות שלשים יום בגימ' דיהיה דהוי שלשים לפיכך כהן הדיוט העובד מגלח קודם השלמת שלשים יום:

הלכה יד

אזהרת ריא שלא יכנס כהן פרוע בגדים למקדש דכתיב ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו הא אם עבד והוא קרוע בגדים חייב מיתה בידי שמים דקרא דלא תמותו אבגדיכם לא תפרומו קאי א"נ דקרוע בגדים הוי כמחוסר בגדים דהוי במיתה ולאו דוקא משום אבלות כדאמר' דילפי' מכהן גדול העובד קרוע בגדים דחייב ובפריעת ראש דכתיב ביה את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום וגו'.

הלכה טו

וכל כהן הכשר לעבודה אם נכנס מן המזבח ולפנים שתויי יין או שכור או פרוע ראש או קרוע בגדים כדרך שקורעין על המתים אף על פי שלא עבד עבודה לוקה הואיל וראוי לעבודה כדילפינן מדכתיב אתה ובניך וגו' וילפינן נמי דאינו נכנס ראוי לעבודה ובשעת עבודה ביום מדכתיב בשתויי יין בבואכם אל אהל מועד ונאמר להלן ברחוץ ידים בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו מה להלן עשה את המזבח כאהל מועד דכתיב ביה או בגשתם אל המזבח אף כאן עשה את המזבח כאהל מועד ומה להלן בשעת עבודה כדכתיב בגשתם אל המזבח לשרת וגו' אף כאן בשעת עבודה ואיתקש פרוע ראש לשתויי יין וקרוע בגדים לפרוע ראש כדאמר'.

הלכה טז

ודין הנכנס ככה מן המזבח ודין היוצא משם אחד הוא דילפינן נמי מרחוץ ידים דכתיב ביה ורחצו ידיהם ורגליהם ולא ימותו פעם אחרת בלא הזכרת ביאה מה להלן עשה יציאה כביאה שאם נגע בפנים בדבר שצריך רחיצת ידים אחריו או שישן צריך הוא לקדש ידיו אף ביין אם שתה בפנים ועבד חייב מיתה ואם לא עבד לוקה וכן קרוע בגדים כדאמרן:

פרק ב

הלכה א

אזהרת ריב שלא יכנס כהן בכל עת להיכל ואין כהן גדול נכנס לקדש הקדשים אלא מיום הכיפורים ליום הכיפורים דכתיב ואל יבא בכל עת זה יום הכיפורים מדלא קאמר בכל יום אלא בכל עת שמעת מינה בעתות היום הקפיד הכתוב שאף על פי שיש עת ביום שהוא רשאי לבוא לא כל עתות היום ראויים לו לבא וש"מ ביום הכיפורים מדבר שלא יכנס יותר מד' פעמים שצריך להכנס ואל הקדש להביא שאר ימות השנה דקרא יתירא הוא דהא כתיב אל פני הפרכת וגו' מבית לפרוכת להזהיר על כל הבית פי' בהיכל שלא יכנס שם ביאה ריקנית שלא לעבודה או להשתחויה בין כהן גדול בין כהן הדיוט לוקה ואינו חייב מיתה דכתיב אל פני הכפרת ולא ימות אל פני הכפרת במיתה ועל שאר הבית באזהרה:

הלכה ה

אזהרת ריג שלא יצא כהן מן המקדש בשעת העבודה בלבד דכתיב ומפתח אהל מועד לא תצאו וגו' יכול שלא בשעת עבודה תלמוד לומר ומן המקדש לא יצא ולא יחלל אימתי אינו יוצא ואינו מחלל הוי אומר בשעת עבודה אין לי אלא אהרן ובניו שנמשחו בשמן

המשחה מנין לכהנים של כל הדורות תלמוד לומר כי שמן משחת ומשחת יתירא קדריש דלשון משחת נופל על ריבוי בגדים ועל משיחה כדכתיב ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשחה וגו' והאי דאיתרבה מרובה בגדים מכי נזר היינו להתיר שאם אינו יוצא ועובד אינו מחלל וכאן לעונש שאם יצא והניח העבודה שחייב מיתה בין כהן גדול בין הדיוט כדכתיב פן תמותו וכן זה שנאמר בכהן גדול ומן המקדש לא יצא אינו אלא בשעת עבודה בלבד שלא יניח עבודתו ויצא. א"כ מפני מה נשנית אזהרה זו בכהן גדול שכהן הדיוט שהיה במקדש בעבודתו ושמע שמת לו מת אף על פי שלא יצא מן המקדש אינו עובד ואם עבד והוא אונן של תורה חלל עבודתו דכתיב בכהן גדול ומן המקדש לא יצא ולא יחלל שאין הקדשים מתחללים בכך הא הדיוט שלא יצא ועבד חלל בין בקרבן צבור בין ביחיד דהא כהן גדול אישתריא ביה עבודה סתמא בין כך ובין כך אי נמי מקל וחומר דבעל מום שאוכל בקדשים ואם עובד עבודה חלל ואונן אסור בקדשים דכתיב לא אכלתי באוני וא"כ דין הוא שיחלל אבל כהן גדול עובד כשהוא אונן כדכתיב ומן המקדש לא יצא ולא יחלל כלומר ישב לעבוד עבודה שהיה עוסק בה ואינה מתחללת בכך.

הלכה ח

ואף על פי שעובד אונן אסור לאכול בקדשים דכתיב ואכלתי חטאת היום וגו' וכן אינו חולק לאכול בערב מדרבנן דאנינות אינה אלא ביום דכתיב ואחריתם כיום מר והכא נמי כתיב ואכלתי חטאת היום. אונן שעבד אינו לוקה דאין עונשין מן הדין ומותר ליגע בקדשים דדוקא עבודה הוא דילפינן אבל נגיעה לא.

הלכה ט

ואונן הוא שמת לו מת מן הקרובים שחייב להתאבל עליהם ביום המיתה בלבד הוא אונן מדאוריתא כדאמר'. אבל ומנודה מדרבנן.

הלכה יב

טמא שרץ משלח קרבנות דאין טמא אלא טומאת ערב וטביל וערל נמי משלח קרבנותיו דלא נאסר אלא בפסח דכתיב וכל ערל לא יאכל בו וכן טמא שרץ עד שלא טבל אין שוחטין עליו את הפסח דאפילו לגבי צבור לא הותרה אלא טומאת נפש כדכתיב טמא לנפש אבל טמא מת אין מקריבין עליו כלל קרבן עד שיטהר נראה דהוי מדרבנן דמדאוריתא לא בעינן חזי לביאת מקדש אלא בחגיגה דתלויה בביאה קפיד בה קרא אבל שאר קרבנות כעופות ובכור ומעשר דלא בעו סמיכה לא קפיד אביאה דהא מעשרות ותרומות כתיבי נמי בההוא קרא:

פרק ג

הלכה א

מצות קיג לשלח כל הטמאים מן המקדש דכתיב וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש מחנה האמור כאן הוא מחנה שכינה שכולם משולחים ממנו שומע אני ששלשתן במקום אחד תלמוד לומר במצורע בדד ישב מחוץ למחנה מושבו שהוא חוץ למחנה ישראל שהוא ירושלם והיינו בדד ומה מצורע שטומאתו חמורה שמטמא בביאה שלוחו חמור כדא' אף זה שטומאתו חמורה מטמא מת שמטמא משכב ומושב מתחת האבן מה שאין כן בטמא מת שילוחו חמור ממחנה לויה וטמא מת ומת עצמו מותר במחנה לויה כדכתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו שהוא מחנה לויה ואין שלוחו אלא ממחנה שכינה וכדילפינן לעיל מצות ק"ה. מעזרת ישראל ולפנים הוי מחנה שכינה שנשתלחו כל הטמאים משם ואפילו מחוסר כפורים לא יכנס לשם דלא נגמרה טהרתו דכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל שעדין לא נגמרה טהרתה וכתיב נמי בביאת מקדש טמא יהיה עוד טומאתו בו ודרשינן טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כיפורים ואפילו א' מאצבעותיו לא יכניס דכתיב בכל קדש לא תגע וגו' מה נגיעה במקצת שמה נגיעה כדכתיב לא תגע אף ביאה במקצת שמה ביאה:

הלכה ח

אזהרת ריד שלא יכנס טמא המשולח מהר הבית להר הבית שהוא מחנה לויה ואם נכנס עבר בלא תעשה ולוקה דכתיב כי יהיה איש וגו' ויצא אל מחוץ למחנה זה מחנה שכינה שהוא מחנה סתם ולא יבא אל תוך המחנה זה מחנה לויה דאי לעבור עליו בשני לאוין לימא ויצא וגו' ולא יבא אל תוך ולשתוק המחנה למה לי שמע מינה ליתן לו מחנה אחרת. וכן מצורע שנכנס לירושלם לוקה דלאו דלא יטמאו את מחניהם אכולהו טמאים קאי ולא ניתק לעשה דבדד ישב לא אתא אלא ליתן לו מחנה שלישית שישב בדד שלא יהו טמאים אחרים יושבים עמו אבל נכנס לשאר ערים המוקפות חומה אף על פי שאינו רשאי אינו לוקה לפי שנאמר בדד ישב ואהני קאי משמעותא דעשה לשאר ערי ישראל דאם עבר ונכנס יחזור ויצא ואין בו עונש אחר. נכנס המצורע להר הבית לוקה שמונים דלא יטמאו את מחניהם כתיב דמשמע נמי דמוזהר אכולהו מחנות. מחוסר כפורים שנכנס למחנה שכינה אינו לוקה מדאורית' ואפילו הכי הוי איסורו מן התורה כדאמרינן לעיל וטהרה מכלל שעדין לא גמרה טהרתה:

הלכה י

אזהרת רטו שלא יכנסו טמאים למקדש דכמו ששלוחם בעשה כך אם יכנסו בלא תעשה דכתיב ולא יטמאו את מחניהם זה מחנה שכינה שהושוו כולם לצאת ממנו ומנין שאינו עובר אלא אם כן נכנס אבל נגע בעזרה מאחוריו לא דכתיב ביולדת ואל המקדש לא תבא דוקא ביאה.

הלכה יב

וכל הטמא שנכנס למקדש במזיד ענוש כרת דכתיב ואם לא יכבס ובשרו לא ירחץ ונשא עונו ואינו מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו דהזהיר וענש ע"י טומאה וחייב קרבן ע"י טומאה מה קרבן שחייב להלן ע"י טומאת מקדש וקדשיו אף עונש ואזהרה האמירה כאן ע"י טומאה בטומאת מקדש וקדשיו ואחרים אומרים עונו עונו לגזרה שוה מה עונו האמור גבי נותר כרת דכתיב ואוכליו עונו ישא וגו' ונכרתה וגו' אף עונו האמור כאן כרת ובשוגג מביא קרבן עולה ויורד כדכתיב או נפש אשר יגע בכל דבר טמא וגו' ואשם באכילת קדש או ביאת מקדש. ואין חייבים כרת או קרבן אלא מעזרת ישראל ולפנים דכתיב כי את מקדש ה' טמא ומשכן ומקדש חד הוא דאשכחן מקדש דאיקרי משכן דכתיב ונתתי משכני בתוככם כל הניתן בתוככם קרי משכן ואשכחן משכן דאיקרי מקדש דכתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וכתיב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו' ועל תוספת העזרה שנתקדשה קדוש גמור נמי חייב כדילפינן מככל אשר אני מראה אותך וגו' וכן תעשו לדורות.

הלכה יג

ואי זהו הטמא שחייב כרת על ביאת המקדש כל שנטמא בטומאות שהנזיר מגלח עליהם או במה שנטמא בהן או שאר אבות הטומאה של תורה כל טומאת ראשון ושני שטעון ביאת מים מן התורה חייב כרת על ביאת המקדש אפילו טבל עד שיעריב שמשו אבל המתטמא בטומאות מן המת שאין הנזיר מגלח עליהם אף על פי שטמא טומאת שבעה פטור על ביאת מקדש וכן הנוגע בשני שהרי הוא שלישי לראשון שנגע במת אף על פי שהוא טמא ראשון לענין תרומה ובשר קדשים הרי זה פטור על ביאת מקדש ודברים אלו הלכה מפי הקבלה דכל טומאת מת שהנזיר מגלח עליה הטמא שנכנס למקדש חייב וכל שאין הנזיר מגלח עליו לא אבל שאר אבות הטומאות כתיבי בתורה או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת וגו' או בנבלת שרץ טמא וגו' וכן כשנגע בכלים או באדם שנטמא באותן הטומאות שהנזיר מגלח עליהן אף על פי שאין הנזיר מגלח אלא על טומאות מן המת עצמו הרי זה חייב משום טומאה במקדש דכי גמירי הלכתא

דכל שהנזיר מגלח הטמא חייב וכל שאינו מגלח פטור היינו בטומאת המת עצמו שהם שתים עשרה טומאות ועצם כשעורה שמנה הרב ז"ל פרק שביעי מהלכות נזירות אבל נגיעה דאדם וכלים שנגעו במת לא הויא נגיעה כמת גופיה ולא גמירי הלכתא מנזיר אלא כמו שחייב על טומאת נבלה ושרץ דכתיבי בתורה הכי נמי חייב בהני דאף על גב דאינו מזה בהם שלישי ושביעי בנבלה ושרץ נמי חייב אטומאת מקדש וקדשיו אף על גב דלא מיטמאו אלא טומאת ערב וכדאמרינן.

הלכה טז

המכניס שרץ וכיוצא בו במקדש או שהכניס אדם טמא למקדש הרי זה חייב כרת שהרי טמא מקדש ה' דכתיב מזכר עד נקבה תשלחו דקאי במקדש כדכתיב בסיפיה ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם ולא בעינן דומיא דזכר ונקבה דאית להו טהרה (במקדש) [במקוה] אלא שרץ נמי כיון דמטמאה אדם חייב אם הכניסה. זורק כלים טמאים שנגעו במת למקדש פטור מן הכרת וחייב מלקות דכתיב ואם לא יכבס וגו' מפי השמועה למדו על רחיצת גופו ענוש כרת כדכתיב ונשא עונו ועל כיבוס בגדים לוקה ארבעים ואינו לוקה אלא על בגדים שהוא אב הטומאה לא על בגדים שהם ראשון דאף על גב דכלים דומיא דאדם ומה אדם הוא חייב כרת על טומאת גופו בין שיהיה אב הטומאה בין ראשון כמו שאמרנו כן כלים היה לוקה עליהם אפי' הם ראשון אפילו הכי בכלים נראה לרב ז"ל שאינו חייב עליהם מלקות אלא כשהם אב הטומאה דכיון דגלי קרא קולא בכלים שאין חייבים עליהם כרת אם כן בטומאה עצמה קילי דאדם שהוא ראשון חייב כרת וכלים לא מחייב עלייהו מלקות אלא אם כן הן אב הטומאה כדאמרינן.

הלכה יח

וטמא שהכניס ידו למקדש נראה דלדעת הרב ז"ל לא אסיר מדאוריתא דהא ביאה במקצת דילפינן מבכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא דהויא ביאה כדאמרינן לעיל לדעת הרב ז"ל לא קיימא הכי אלא דלא שמה ביאה ומשום הכי לא לקי.

הלכה יט

טמא שנכנס למקדש דרך גגות פטור דכתיב ואל המקדש לא תבא דרך ביאה הוא שחייבה תורה ונראה דאם שהה שם דחייב כרת דלא גרע מנטמא שם דחייב כרת אם שהה.

הלכה כ

כל מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו קרבן אם נמצא שם טומאה מוציאין אותה דאף על גב דלא הזהירה תורה אלא למי שמטמא המקדש כדכתיב ולא יטמאו את

מחניהם וכתיב כי את מקדש ה' טמא אפילו הכי ממילא משמע דאם היתה שם טומאה שמוציאין אותה כדי שלא תהא טומאה במקדש ואפילו בשבת.

הלכה כא

אחד טמא שנכנס למקדש טהור או טהור שנכנס למקדש שיש בו טומאה חייבין כרת שזה ביאתו וטומאתו באין כאחד ואם נטמא אפילו במזיד ויצא מיד בקצרה פטור ואם שהה או יצא בארוכה או השתחוה ופניו להיכל חייב כרת ושיעורין הללו הלכה למשה מסיני הם למי שנטמא בתוך העזרה ויש כאן עשה דוישלחו מן המחנה וגו' שהרי נטמאו במחנה שכינה וצריכה לצאת ואם לא יצאו ושהו או דרך ארוכה או השתחוו חייבים שהרי הוא מטמא את המחנה אף על גב דטומאה שם וכתיב ולא יטמאו את מחניהם ושיעור שהיה הא אמרן שהיא הלכה למשה מסיני והיא כקריאת פסוק ויכרעו וגו' ויציאה דרך ארוכה אפילו פחות זמן מכדי קצרה חייב דדוקא גמירי ארוכה חייב דלא ניתנה לידחות אצלו שהיות כדי שיעור השתחויה הוי בעיא ולא איפשיטא הילכך הוי ספיקא דאוריתא ולחומרא:

פרק ד

הלכה א

אזהרת ריו שלא לעבוד טמא דכתיב וינזרו מקדשי בני ישראל וינזרו ויבדלו מלעבוד ואם עבד חלל עבודתו וחייב מיתה בידי שמים אף על פי שלא שהה לשם דכתיב וינזרו וגו' ולא יחללו ויליף חלול חלול מתרומה דכתיב בה ומתו בו כי יחללוהו מה להלן במיתה אף כאן במיתה ולא יליף מנותר לכרת דחלול דרבים מחלול דרבים עדיף דחלול תרוייהו בלשון רבים יחללוהו יחללו וכל שחייבין עליו מיתה בידי שמים לוקין עליו כחייבי כריתות שאם התרו בהם ישנן בכלל מלקות ואין כאן משום שתי רשעיות שאתה עונשו מלקות עם הכרת או עם מיתה בידי שמים לפי שיכול לפטור עצמו מן הכרת או ממיתה בידי שמים על ידי תשובה ואף על גב דלא עביד תשובה ואכתי עונש כרת עליו לא פסיקא מילתא לכרת או למיתה בידי שמים הואיל והוא תלוי בתשובה אבל חייבי מיתות בית דין שאין בית דין של מטה מוחלין לו את המיתה אי אתה מחייבו שתי פורעניות מלקות ומיתה דמשום מיתה אחד אתה מחייבו כדכתיב כדי רשעתו ולא משום שתי רשעיות.

הלכה ב

ואף על פי שאינו חייב בבית דין אלא מלקות אחיו הכהנים לא היו מביאים אותו לבית דין אלא מוציאין אותו לחוץ ופוצעין את מוחו דגברא בר קטלא קטלי דהא ילפינן לעיל דהוא במיתה.

הלכה ג

ומשכחת לה טמא עובד בלא שהיה שיתחייב כרת על הטומאה כגון שנטמא בעזרה ויצא בקצרה והפך בצנורא דחייב משום דעובד בטומאה ולא משום נכנס בטומאה דכל קרוב עבודה כעבודה היא שהרי מקרב עיכול האבר שהפך ויש כאן עבודה בלא שהיה כדאמרינן:

הלכה ד

אזהרת ריז שלא יעבוד טמא שטבל ולא העריב שמשו דכתיב קדושים יהיו לאלהיהם ולא יחללו וגו' ואם אינו ענין לטמא ששמש דנפקא לן מוינזרו תנהו ענין לטבול יום ששמש ויליף חלול חלול מתרומה מה להלן במיתה אף כאן במיתה ואף על פי שטבל אכתי טמא הוא כדכתיב ובא השמש וטהר מכלל דעד השתא לא טהר אבל מחוסר כפורים אף על גב שחלל עבודה כדכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה מכלל דעד השתא לא נגמרה טהרתה אפילו הכי פטור דלא ילפינן מיתה אלא לטמא ולטבול יום לא למחוסר כפורים.

הלכה ו

כהן שעבד ואחר כך נודע לו שהיה טמא בטומאה ידועה כל הקרבנות שהקריב פסולין שהרי עבודתו חולין כדאמרינן מולא יחללו ואם היא טומאת התהום הציץ מרצה דטומאת התהום דהותרה גמירי לה הלכתא הכי בנזיר ופסח ובזבחים גמירי לה הכי לא שנא בעלים ולא שנא כהן המקריב וילפינן כהן המרצה בתמיד שהותרה לו טומאת התהום מגזרה שוה דמועדו מועדו מפסח ואפילו נודע לו שהוא טמא טומאת התהום קודם זריקת הדם וזרק הרצה שהציץ מרצה ואף על פי שהוא מזיד כדכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים

הלכה ז

וכן מרצה על טומאת הדברים הקרבים על גבי המזבח כדכתיב עון הקדשים ולא על הנאכלין דכתיב ונרצה לו לכפר עליו בדם דכתיב בה כי הדם הוא בנפש יכפר אין לי אלא דם טהור דם טמא מנין תלמוד לומר ונשא אהרן את עון הקדשים וגו' והא בדם כתיב דכתיב לרצון והכא כתיב ונרצה מה הכא דם אף התם דם ואין לי אלא דם מנין

לרבות שאר העולין תלמוד לומר לכל מתנות קדשיהם וגו' הרי שלא נתרבו לריצוי הציץ אלא דברים הקרבים ולא הנאכלין ואינו מרצה אפילו על דברים הקרבים אלא בטומאת התהום כדילפינן מפסח דהותרה ביחיד שהוא טמא טומאת התהום ולא על טומאת האדם שנטמא בטומאה ידועה אלא אם כן היתה טומאה הדחויה בצבור שהיו רוב הקהל או הכהנים או כלי שרת טמאים למת שהציץ מרצה דילפינן נמי מפסח הבא בטומאה דכתיב ביה במועדו ובתמיד כתיב ביה במועדו ובשאר קרבנות הצבור כתיב אלה תעשו לה' במועדיכם מנין לרבות עומר והקרב עמו שתי הלחם והקרב עמו תלמוד לומר בשלהי פרשת' דשור או כשב וגו' וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל הכתוב קבע מועד אחד לכלן דמועד משמע שלא יעבור זמנן אפי' בטומאה וצריכי כולהו קרא כדאיתא התם הילכך כל קרבן שאין קבוע לו זמן אינו דוחה את הטומאה ולא את השבת דאם לא יקרב היום יקרב למחר וכל שקבוע לו זמן בין קרבן ציבור בין קרבן יחיד כפסח דוחה את השבת דכתיב בתמיד שקבוע לו זמן עולת שבת בשבתו על עולת לבד מעולת התמיד אלמא עולת תמיד נמי דחי שבת כעולת המוספין ופסח גמיר בגזירה שוה דמועדו מועדו ואת הטומאה כדילפינן מפסח והיינו בטומאת מת לחודה כפסח דלא נדחה בה אלא טומאת מת כדכתיב ביה לנפש אדם. ואין הציץ מרצה אלא בזמן שהוא על מצחו כדכתיב והיה על מצחו תמיד לרצון להם וגו'.

הלכה י

כל הקרבנות צבור קבוע זמנם לפיכך דוחין את השבת ואת טומאת המת כדילפינן. ואינו נאכל אלא מקטירין דבר הראוי והראוי לאכילה נשרף משום טומאה דלא ילפינן ריצוי הציץ אלא לעולין ולא נאכלין כדאמר' חוץ מן הפסח שלא בא מתחלתו אלא לאכילה כדכתיב איש לפי אכלו וכי שרייה רחמנא אדעתא למישרייה באכילה.

הלכה יב

כיצד דוחה את הטומאה כשהיו רוב הקהל טמאי מת או הכהנים או כלי שרת רוב הקהל דכתיב ויהי אנשים אשר היו טמאים וגו' יחידים ידחו לפסח שני אם היו טמאים ולא צבור שהם רוב הקהל כהנים או כלי שרת אף על גב דישראל טהורין נמי יעשו בטומאה כיון דלא איפשר בלאו הכי דלא תימא ידחו עד שיטהרו הכהנים או הכלים לפסח שני דאין צבור נידחין אפילו טמאין כל שכן טהורים ויתעסקו טמאים וטהורים כאחד ויכנסו כולן בעזרה שאין קרבן צבור חלוקה וכיון דרובן עבדי בטומאה אף היחיד עושה בטומאה אבל הטמאים בטומא' אחרת לא יתעסקו ולא יכנסו לעזרה וחייבין כרת על הביאה והכהנים מיתה על העבודה שלא נדחית בצבור אלא טומאת מת בלבד

כדכתיב לנפש אדם ואם דחקו טמאי מת ונכנסו להיכל בפסח הבא בטומאה פטורין אף על פי שלא הותרו אלא בעזרה דכיון דאין אני קורא בהם אל מחוץ למחנה תשלחום שהרי נכנסים לעזרה שהוא מחנה שכינה פטורים.

הלכה יד

היו מקצת בית אב טהורין ומקצתם טמאים אף על פי שרובן טמאי מת לא יקריב אלא טהורין היה כל בית אב טמאים יביאו בית אב אחר דמחזירין על הטהורים דלא הותרה הטומאה בצבור אלא דחויה היא ובקושי וכל מה דמצינו לאהדורי מהדרינן שיעשה בטהרה למצוה דאין דוחין כל דבר הנדחה אלא במקום שאי איפשר ומפני זה צריכה ציץ לרצות דאי לאו הכי אלא שהותרה לא הוה צריך ציץ שהתורה התירה ונראה דאפילו היו רוב כהנים טהורים והקריבו הטמאים דאין חייבין מיתה משום טומאה כיון דרוב ישראל טמאים ונדחית טומאה בפניהם ולמצוה הוא דמהדרינן.

הלכה טז

ומנין שטומאת מת דחויה בצבור דכתיב ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם כך למדו מפי השמועה שאנשים יחידים הוא שידחו לפסח שני אבל צבור שהיו טמאי מת הטומאה נדחית מפניהם וכן לכל קרבן שקבוע לו זמן כדילפינן מפסח דכתיב ביה מועדו ובכולהו נמי כתיב מועדי ה' כדאמר' והרי הדבר מפורש בכתובים כי רבת הקהל אשר לא התקדשו וגו' ומה שכתוב כי אכלו את הפסח בלא ככתוב לא על הטומאה נאמר אלא מפני עבור השנה ועבור ניסן בניסן וכתיב וישמע ה' אל חזקיהו וירפא את העם שנרצה קרבנם:

פרק ה

הלכה א

מצות קיד שיקדש הכהן העובד ידיו ורגליו ואח"כ יעבוד דכתיב ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם וכהן שעבד ולא קדש ידיו ורגליו שחרית חייב מיתה בידי שמים דכתיב בבואם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו.

הלכה ב

ומנין שעבודתו פסולה דכתיב חקת עולם לו ולזרעו לדורותיו וכתיב בבגדי כהונה חקת עולם ילפינן חקה חקה מה להלן מחלל עבודה כשהוא מחוסר בגדים דילפינן משתויי יין ששמש חלל אף שלא רחוץ ידים ורגלים אם עבד חלל.

הלכה ג

ובפעם אחד שמקדש בבקר עובד והולך כל היום כלו וכל הלילה דכתיב בגשתם אל המזבח ולא תימא על כל גישה וגישה דהא כתיב בבאם אל אהל מועד וגו' ואם כן בגשתם היינו בגישה דשחרית דהויא גישה אחריתי שהרי יש כאן מערכה חדשה והיינו דכתיב בבאם והוא שלא יצא מן המקדש ולא יישן ולא יטיל מים ולא יסיח דעתו ואם עשה אחת מהם צריך לחזור לקדש ונראה דלא הוו אלא מדרבנן דמדאוריתא לא מיחייב בקידוש אלא בגישה דשחרית והיינו בבאם דכתב רחמנא.

הלכה ז

כהן גדול שלא רחץ ידיו ורגליו בין בגדים לבגדים בין עבודה לעבודה ביום הכיפורים עבודתו כשרה דכתיב ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם דבר השוה בבניו שהוא קדוש שחרית מעכב בו.

הלכה ח

קדש ידיו היום או בלילה צריך לקדש ביום לעבודת היום דהויא גישה אחריתי גישה דשחרית כדאמ' קדש לתרומת הדשן אינו צריך לחזור ולקדש שהרי בתחלת עבודה קדש והויא כגישה דשחרית.

הלכה י

מצוה לקדש ממי הכיור כדכתיב ורחצו ממנו וגו' ואם קדש מאחד מכלי השרת הרי זה כשר דכתיב ירחצו מים יתירא לרבות כלי שרת דהא כתיב לעיל ורחצו וגו' בבאם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח ולא ליכתוב ירחצו דהא אורחצו דרישיה דקרא קאי אבל כלי החול אינם מקדשים דלא מצית אמרית דירחצו מרבי אפילו כלי חול דאינו טעון משיחה כמו הכיור וירחצו מרבה כלי שרת שטעונין משיחה כמותו וכנו אף על פי שנמשח עמו אינו מקדש דכתיב כיור נחשת וכנו נחשת לנחשת הקשיתיו ולא לדבר אחר דמדאיצטריך למיכתב נחשת גבי כנו זימנא אחריתי שמע מיניה למאי דדמי לכיור פריש בהדיא ולמאי דלא פריש לא דמייה. קדש בכלי שרת בחוץ או בכלי חול בפנים ועבד עבודתו פסולה דכלי שרת דאיתרבו דומיא דידיה איתרבו והרי הוקבע לו מקום בעזרה כדכתיב ונתת אותו בין אהל מועד דכתיב ורחצו אהרן ובניו ממנו דמשמע ממנו ולא בתוכו שיכניס ידיו ורגליו בתוכו וכן כלי שרת דאיתרבו דומיא דידיה ואף על גב דהאי ממנו אמרינן דאתא למעוטי כלי חול אפילו הכי נראה דממילא משמע ממנו ולא בתוכו דלמעוטי כלי חול לחוד הוה מצי למיכתב בו כתב ממנו למעוטי נמי ולא בתוכו ואם קדש בתוכו ועבד לא חלל נראה דטעמא דהאי ממנו גופיה לא אתא אלא למעט כלי

שרת ומדשני ממעטינן נמי תוכו ולהכי לא הוי האי מיעוטא אלא לכתחלה אבל בדיעבד לא דממנו למעוטי כלי חול אתא כדאמ'.

הלכה יא

הטביל ידיו במי מקוה ואפילו במי מעין אין זה קדוש עד שיקדש בכלי כדילפינן כלי שרת ולא כלי חול כל שכן מה שאינו כלי כלל. וכל כלי הקדש מקדשי' בין שיש בהם רביעית בין שאין בהם רביעית דמדכתיב ירחצו הוא דמרבינן לכלי שרת ולא כתיב אהרן ובניו וגו' אלא בכיור גופיה.

הלכה יב

כל המימות כשרים לקדוש ידים ורגלים בין מים חיים בין מי מקוה דמים סתמא כתיב כל מימות במשמע וכל שנשתנו מראיהן לא הוו מים סתמא וכשהפרה שוחה ושותה ממנו משלים למי כיור וכן כל המשלים למי מקוה משלים למי כיור דהתם נמי כתיב מים.

הלכה יג

וכמה מים צריכין להיות בכיור אין פחות מכדי לקדש ממנו ארבעה כהנים דכתיב אהרן ובניו והיו אלעזר ואיתמר ופנחס הרי ארבעה ואף על גב דהאי קרא דרשינן מיניה לעיל דבר המעכב בבניו מעכב בו וכו' אפילו הכי ממילא משמע דאית ביה לקדש הוא ובניו הכהנים דקרא דורחצו משה אהרן ובניו וגו' לא מידריש הכי כיון דלא כהנו כלם בבת אחת ולדעת הרב ז"ל לא מייתי בגמרא קרא דמשה אלא דאהרן כדאמרינן.

הלכה יד

מי כיור נפסלין בלינה נראה דפיסול מי כיור בלינה לא הוי אלא מדרבנן כלינת ידים דפשיטא דלא הוי אלא מדרבנן.

הלכה טז

כיצד מצות קדוש מניח ידיו על רגליו ושוחה ומקדש דבעינן ידיו ורגליו כאחד ירחצו כדכתיב בקרא. וכל החוצץ בטבילה חוצץ בקידוש ידים ורגלים דבעינן קידוש ידים ורגלים כדכתיב בקרא בלא חציצה ואינו מקדש כשהוא יושב מפני שהוא כעבודה דכתיב ירחצו מים לשרת ושירות מעומד דכתיב לעמוד לשרת וגו'.

הלכה יז

וכל העובד והוא יושב חלל ועבודתו פסולה ואינו לוקה שאזהרתו בכלל עשה היא דכתיב לעמוד לשרת כדאמרינן. וכשהוא אומר העומדים שנה הכתוב לעכב וכן כל העוסק בעבודה מעבודת המקדש צריך שיהיה עומד על הרצפה ואם היה דבר חוצץ פסל וכל כל דבר החוצץ בין ידו ובין הרגל פסל דכתיב בקבלת הדם ולקח הכהן שתהא

לקיחה בעצמו של כהן ומה כלי שרת ילפינן שלא תהא חציצה בינו לכלים אף רצפה שקדשה דוד בשתי תודות ושיר לא יהא דבר חוצץ בינה לכהן כדתני' הואיל ורצפה מקודשת דכתיב קדש המלך את תוך החצר וכלי שרת מקדשין מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הכלי אף רצפה לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה.

הלכה יח

ואין עבודה אלא בימין דכתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות הטילו הכתוב לאצבע בין קבלה לזריקה ולקח היינו קבלה ונתן היינו זריקה דרשינן ליה לפניו ולאחריו באצבע ולקח מלמד שלא תהא קבלה אלא בימין באצבע ונתן מלמד שלא תהא נתינה אלא בימין דכל מקום שנאמר אצבע אינו אלא ימין דכתיב אצבעו הימנית וכל שינטל רגלו שעל הכלי ויכול לעמוד על רגלו שברצפה עבודתו כשרה ואם לאו פסולה משום חציצה מסייע בשמאל אין בו ממש כיון שקבל בימין.

הלכה יט

נתנדנדה אבן מן העזרה ועמד עליה ועבד עבודתו כשרה דכי קדיש דוד בשתי תודות ושיר עד ארעית תהומא קדיש וכיון דעומד על הרצפה ממש דרך שירות בכך דכיון דדעתו לחברה כמאן דמחברא דמיא:

פרק ו

הלכה א

אזהרת ריח שלא יכנס למקדש מן המזבח ולפנים בעל מום ואפילו מום עובר דכתיב אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יקרב ואלו נאמר אל המזבח לבד הייתי אומר מפני שהיא כשרה לעבודה יהיה אסור לכך צריך פרכת ואלו נאמר פרכת הייתי אומר אל הפרכת שבפנים יהיה אסור אל המזבח שבחוץ לא יהא אסור לכך נאמר שניהם ואם עבר ונכנס לוקה שאין בו אלא אזהרה:

אזהרת ריט שלא יעבוד כהן בעל מום דכתיב אשר יהיה בו מום לא יקרב מפי השמועה למדו שלא יקרב לעבודה אין לי אלא תמידין שנקראו לחם דכתיב את קרבני לחמי מנין לרבות שאר קרבנות תלמוד לומר לא יגש להקריב מלשון הקרבה נמי דכתיב בה והקריבו בני אהרן את הדם מנין לרבות אימורי חטאות ואשמות וקדשי קדשים וקדשים קלים תלמוד לומר לא יקריב מנין לרבות קומץ ולבונה וקטורת וכל המנחות תלמוד לומר לא יגש מנין לרבות יציקות ובלילות וכו' תלמוד לומר לא יגש להקריב ואינו חייב אלא על מה שהוא עבודה דכתיב לחם מה לחם מיוחד שהיא עבודה דהיינו הקטרת אימורין

כדכתיב לחמי לאשי אף כל שהוא עבודה יצאו יציקות וגו' שאינם עבודה שאם לא יצק ולא בלל כשרה:

הלכה ב

אזהרת רכ שלא יעבוד כהן בעל מום עובר דכתיב כל איש אשר בו מום לא יקרב מפי השמועה למדו שזו אזהרה לבעל מום עובר והכי משמע אשר בו מום השתא והוא עובר וחלול עבודה לבעל מום דכתיב ולא יחלל את מקדשי וחלול עבודה לבעל מום עובר דכתיב הנני נותן לו את בריתי שלום וי"ו דשלום קטוע' ללמד כשהוא שלם יעבוד ולא כשהוא חסר ולא איצטריך אלא לחלול עבודה. ואין בעלי מומין שעבדו במיתה אלא במלקות דלא ילפינן מיתה מתרומה דכתיב בה בו למעט בעל מום דאינו במיתה ומסתברא דבעל מום הוא דקא ממעט ולא טמא וטבול יום.

הלכה ג

כל המומין כלן בין שהיו בו מתחלת ברייתו בין שהיו בו אחר שנולד בין עוברין בין אינם עוברין הרי זה פסול עד שיעבורו דכתיב אשר בו מום אין לי אלא שנולד תמים ונעשה בעל מום היה בעל מום ממעי אמו מנין דשמא כיון דתחלת ברייתו כך הוא אין זה מום תלמוד לומר אשר יהיה בו מום שהיה בו מעולם מום קבוע כגון שבר רגל או שבר יד הכתובים בתורה מום עובר כגון גרב או ילפת הכתובין בתורה ולא המומין הכתובין בתורה בלבד הן שפסולין בכהנים אלא כל המומין הנראים בגוף דכתי' כל אשר בו מום דמשמע כל מום שהוא נראה בגופו והכתובין בתורה דוגמא הן.

הלכה ה

כל מי שיש בו מום שפסל באדם ובבהמה ועבד בין בשוגג בין במזיד עבודתו פסולה ובמזיד לוקה כדילפינן לעיל חלול עבודה לכל המומין שהן פוסלין באדם ובבהמה דילפינן אהדדי בג"ש דגרב גרב ילפת ילפת כדלקמן וכל מי שיש בו מום מן המומין מיוחדים באדם ועבד אף על פי שהוא לוקה עבודתו כשרה איפשר משום דכתיב גבי ולא יחלל וגו' כי מום בו יתירא לומר דוקא על מי שהוא מום סתם אפילו בבהמה איכא חלול הא לאו הכי לא.

הלכה ז

אין פוסל באדם אלא מומין שבגלוי אבל שבחלל הגוף ואף על פי שנעשה טרפה עבודתו כשרה דכתיב שבר רגל או שבר יד מה אלו בגלוי אף כל בגלוי.

הלכה ח

הערל הרי הוא כבן נכר דכתיב כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי לשרתני וגו' בן נכר יכול בן נכר ממש גוי תלמוד לומר ערל לב אינו נפסל אלא בערלת לבו אלמא בכהן קאמר שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים אין לי אלא ערל לב ערל בשר והוא צדיק מנין תלמוד לומר וערל בשר וצריכי ומנא לן דמחלי עבודה דכתיב ערלי לב וערלי בשר במקדשי לחלל את ביתי ועד דאתא יחזקאל הלכתא גמירי לה ואתא הוא ואסמכיה אקרא לפיכך לוקה ואינו חייב מיתה דלא גמירי הלכתא אלא בלאו כדכתיב לא יבא אל מקדשי וגו'.

הלכה י

כהן שעבד ונבדק ונמצא חלל עבודתו כשרה לשעבר ואינו עובד להבא ואם עבד לא חלל דכתיב ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה אפילו חללין שבו פועל ידיו תרצה [דמשמע כשעבד כבר].

הלכה יב

בעלי מומין חולקין בקדשים עם אנשי בית אב ואוכלים דכתיב גבי בעלי מומין לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל דמשמע בין קדשים קלים ובין קדשי קדשים:

פרק ז

הלכה א

כל המומין הפוסלין באדם ובבהמה חמשים דאף על גב דיבלת וחרוץ לא כתיבי באוריתא באדם ודק ותבלול לא כתיבי בבהמה מילף ילפי מהדדי בגזרה שוה דגרב גרב ילפת ילפת ליתן את האמור של זה בזה גרב לג"ש וילפת לגלויי עלה דגרב דמופנה הוא ולא הוה צריך למיכתב בתרוייהו כולהו מומין אלא בחד מינייהו ואתי אחרינא וגמר מיניה בג"ש דגרב גרב אלא דתנא דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה והכא איכא חדוש בפרשה דאדם גבן וחרום דלא שייכי בבהמה ואיכא חדוש בבהמה קלוט וחטין דלא שייכי באדם הילכך הני חמשים דשייכי באדם ובבהמה ילפי מהדדי בג"ש מה דלא כתיב ביה.

הלכה ב

מומי האוזן חמשה נפגם נסדק ניקב יבש כפול וכולהו ילפי להו מגזרה שוה דגרב גרב מבהמה דכתיב בה וכי יהיה בו מום כלל פסח או עור פרט כל מום רע חזר וכלל כלל

ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינו חוזר אף כל מומין שבגלוי ואינו חוזר ולא תימא מה פרט בוטל ממלאכתו אף כל וכו' דכל מום רע כתיב רע רבויי הוא ולא דרשינן ליה כעין הפרט ממש ולא תימא כיון דריבוייא הוא אם כן אפילו מומין שבסתר נמי דמום רע בעינן ולא מיקרי מום רע אלא בגלוי שמנוולו ולא תימא מום עובר נמי דא"כ פסח ועור מאי אהני ליה דמשמע קבועין ולא עוברין.

הלכה ד

שלשה בריסי העין נפגם נסדק ניקב והוו בכלל חרוץ האמור בתורה ויליף אדם בגזרה שוה דגרב כדאמר'.

הלכה ה

שמנה בעין עור באחד או בשנים אינו רואה באחד או בשנים מחמת מים קבועים סנוירים קבועים עינב יתר מעורב והוא תבלול נקודה לבנה וזהו דק נקודה שחורה שוקעת בתוך השחור אף זה נקרא דק דכתיב במומי איש עור ועור משמע בין מעין אחד בין משנים ומריבוייא דאיש מרבינן מים קבועים וסנוירים קבועים עינב יתר מבולבל כולהו נפקי מתבלול והנקודות מדק דכתיב ויליף בהמה מאדם בג"ש דגרב.

הלכה ו

ג' בחוטם נפגם ניקב נסדק.

הלכה ז

ו' בפה ניקב שפתו נפגם נסדק עודף נבלם נטל כל הני מומין שבחוטם ושבפה אתו בכלל ובפרט וכלל דלעיל דהוו מומין שבגלוי ואינו חוזר והוו נמי בכלל חרוץ האמור בתורה.

הלכה ח

שנים עשר באיברי הזרע נמעך הגיד נכתת (נתך) [ניתק] נכרת נמעכו הבצים או אחד מהם נכתתו נתקו נכרתו או אחד מהם ביצה אחת כיס אחד טומטום ואנדרוגינוס דכתיב ומעוך וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו וגו' בבצים ובגיד הכתוב מדבר ביצה אחת וכיס אחד הוו מום דכל בהמה יש לה ב' ביצים בשני כיסים ואיפשר דאתו בכלל ופרט וכלל דהוו מומין שבגלוי ואינו חוזר דהא ביצה נראית מבחוץ היא וכיס נמי ניכר מבחוץ שורה עמוקה אי נמי דהוי כנתוק וכרות כיון דליתיה כלל ביצה אחד בכיס אחת וילפינן לאדם בג"ש ואנדרוגינוס בריה בפני עצמה היא ואימעיט מדכתיב גבי בכור זכר למעוטי אנדרוגינוס דהוי בריה כדאמר' וילפינן לאדם נמי בגזרה שוה דהא כמום נמי הוי וטומטום לרבנן הוי משום ספיקא.

הלכה ט

ששה בידים וברגלים פסח ושרוע כתיבי באדם וגבוהה מחברתה נמי הוי בכלל שרוע האמור בתורה נשבר עצם ידו עצם רגלו דכיון שניכר הוי מום דכתיב גבי מומין או שבור וילפינן בג"ש דגרב לאדם. רגליו מבולמות נראה דילפינן בכלל ופרט וכלל דכתיב גבי בהמה וילפינן לאדם בג"ש דגרב גרב כדאמר'.

הלכה י

ארבעה בכל הגוף גרב יבש והוא האמור בכל התורה או גרב או ילפת והאי גרב הוי יבש מבפנים ומבחוץ כחרס כיון דכתיב גבי ילפת דהוי לח מבחוץ ויבש מבפנים דאי לאו הכי לא הוי מומא ובקללות הוי גרב לח מבחוץ מדכתיב בגרב ובחרס משמע דגרב לאו חרס הוי דהוא יבש מבפנים ומבחוץ אבל הכא דסמכיה לגרב אצל ילפת הוי גרב כחרס וילפת מגרב דקללות שהיא חזית מצרית לח מבחוץ ויבש מבפנים דאין לה רפואה כדכתיב אשר לא תוכל להרפא.

הלכה יא

כל עצם שבגלוי שנחרץ בו חרץ הרי זה מום והוי בכלל חרוץ האמור בתורה דכתיב חרוץ גבי שבור מה שבור במקום עצם דבבשר לא מיקרי שבור אף חרוץ במקום עצם ודומיא דשבור דניכר הכא נמי חרוץ דניכר ואין הצלעות בכלל זה דאינם בגלוי. יבלת שיש בה עצם והיא האמורה בתורה ואיפשר דמשום דסמכיה קרא לחרוץ ושבור דלא הוו אלא עצם כדאמר' יבלת נמי לא הויא אלא אם כן יש בה עצם.

הלכה יב

שלשה מומין אחרים זקן וחולה ומזוהם דכתיב מן הצאן מן הכבשים מן העזים פרט לזקן ולחולה ולמזוהם וצריכי וילפינן להו לאדם כדאמר' אבל טרפה ויוצא דופן פסולה בבהמה ולא באדם דטרפה אסורה באכילה ואינה קרבה לגבי המזבח ויוצא דופן דכתיב כי יולד פרט ליוצא דופן וכהן המקריב לא מיפסיל בהני דלאו מום בגוף דנילף בג"ש אימעיטו נמי דכתיב אשר בו מום כדלקמן:

פרק ח

הלכה א

כל המומין המיוחדים באדם דלא שייכי בבהמה ולהכי לא ילפינן להו בגזרה שוה הם תשעים ועוד שוה בזרעו של אהרן באדם לחוד הוא כדילפינן מאיש אשר בו מום מזרע אהרן ששוה בזרע של אהרן. שמנה בראש שוקע עולה יוצא יוצא לאחוריו רחב קרח

שיער מקיף מלפניו לבד שיער מקיף את כל הראש ובאמצע הוא קרח כל הנך פסילי בכהנים משום דאינו שוה לזרעו של אהרן וכתיב איש מזרע אהרן השוה לזרעו של אהרן יעבוד ושאינו שוה לזרעו של אהרן לא יעבוד וכן שנים שבצואר שוקע וארוך.

הלכה ג

ארבעה שבאוזן קטן נפוח מדולדל משונה פסילי משום דאינו שוה לזרעו של אהרן.

הלכה ד

חמשה בגבינים אין לו שיער בגביניו הוא גבן האמור בתורה אין לו אלא גבן אחד או גביניו שוכבין או יתר או משונה הרי זה פסול דכתיב או גבן לרבות ואיכא בהו נמי משום דאינו שוה לזרעו של אהרן.

הלכה ה

ארבעה בריס העין אין לו שיער כלל או מעובה משונה עפעפיו סגורות דאינו שוה לזרעו של אהרן.

הלכה ו

אחד עשר בעינים עיניו למעלה מפדחתו או למטה עגולות מזורות גדולות כעגל קטנות כאווז זולפות לחלוחית נמשכת מעיניו מקבץ ריסי עיניו כשרואה ראיה מעורבבת עינו אחת משונה מחברתה דכתיב או תבלול בעינו האי בעינו יתירא דה"ל למיכתב דק או תבלול ואנא ידענא דלא שייכי אלא בעין כתב בעינו לומר כל מה שבעינו מכאן אמרו שתי עיניו למעלה או למטה אחת למעלה ואחת למטה רואה את החדר ואת העליה כאחת וגדולות וקטנות ומזורות ומעמץ עיניו ולחלוחית וזולפות נראה דמבעיניו נמי נפקי ועינו אחת גדולה נראה דמשום דאינו שוה בזרעו של אהרן הוא דלא ילפינן מבעיניו אלא מה שהוא בשתי עיניו.

הלכה ז

ששה בחוטם שוקע והוא חרום האמור בתורה בולט נוטף עקום גדול קטן דאינו שוה בזרעו של אהרן.

הלכה ט

שלשה בבטן עבה יוצא טיבורו דדיו שוכבין דאינו שוה לזרעו של אהרן.

הלכה י

שלשה בגב עקומה חטוטרת כחטוטרת דאינו שוה בזרעו של אהרן.

הלכה יא

ששה בידים אצבע יתירה משום דאינו שוה בזרעו של אהרן ואם חתכה הרי הוא שוה ואם היה בה עצם אפילו חתכה פסול דהוי מחוסר אבר חסר אצבע או קלוטות ואם הפרישן עד הפרק כשר דהא אינו חסר אבר אצבעותיו מורכבות דכתיב או שבר יד לרבות קלוטות או מורכבות כדאמר' פיקה יוצאה מגודלו נראה דפסיל משום ריבוייא דאו שבר יד אי נמי דאינו שוה בזרעו של אהרן אטר יד ימינו פסול דכתיב וטבל אצבעו כל מקום שנאמר אצבע ובהונה אינו אלא ימין כדילפינן לעיל.

הלכה יב

ארבעה באיברי הזרע כיס ארוך גיד ארוך נמוחו מבושיו או רוח במבושיו והיינו מרוח אשך האמורה בתורה שהרוח באשכיו כיס ארוך וגיד ארוך דאינו שוה בזרעו של אהרן ונימוחו ביציו לאו היינו מעוך דלעיל אלא דהם נמוחים ונמסים ומה שנשאר מהם הוא שלם ואינו מעוך ונראה דפסול משום דאינו שוה לזרעו של אהרן.

הלכה יג

ט"ו בשוקים וברגלים שוקיו עקומות פיקה יוצא עקבו יוצא פרסותיו רחבות פיקה יוצאה מגודלו דכתיב או שבר רגל לאיתויי כל הני יתר אצבע או חסר מורכבות קלוטו' נראה דיליף משבר יד דכתיב ביה או יתירא למורכבות וקלוטות כדאמר' אי נמי דמאו שבר רגל גופיה מרבינן כל מומין דשייכי ברגל רגלו שוה או עקומה או חלולה מקיש בקרסוליו מקיש בארכבותיו אטר ברגל הני נמי מריבוייא דאו שבר רגל.

הלכה יד

ארבעה בכל הגוף גופו גדול מאיבריו קטן מאיבריו ארוך ננס הני נמי משום דאינו שוה בזרעו של אהרן.

הלכה טו

שמנה בעור כושי לבן אדום בוהק צרבת שומא בשיער שומא כאיסר דלדול העור והבשר כל הני נמי נראה דפסילי משום דאינם שוים בזרעו של אהרן ובתורת כהנים מפיק להו מדכתיב איש אשר בו מום איש ריבה כל הני אשר בו מום פרט לאותו ואת בנו ויוצא דופן וטרפה.

הלכה טז

ועוד יש מיוחדין באדם ארבעה מומין חרש ושוטה דלאו בני דעת נינהו נכפה או רוח רעה מבעתתו וכל הני נמי אינם שוים בזרעו של אהרן.

הלכה יז

נמצאו כל המומין הפוסלים בכהנים מאה וארבעים החמשים לוקה ומחלל עבודה כבהמה בעלת מום שאינה ראויה כלל לגבי מזבח והתשעים מיוחדים באדם דלא שייכי בבהמה ומשום דבעינן שוה בזרעו של אהרן ולהכי לא מחללי עבודה ויש ג' פסולים מפני מראית העין מדרבנן:

פרק ט

הלכה א

אזהרת רכא שלא יעבוד זר במקדש דכתי' וזר לא יקרב אליכם וחייב מיתה בידי שמים דכתיב והזר הקרב יומת מפי השמועה למדו שאין חיוב זה אלא לקרב לעבודה דאלו שלא לעבודה לא מצית אמרת דק"ו ומה בעל מום שלא ענש בו מיתה לא ענש אלא לעבודה זר שחייב בו מיתה אינו דין שלא יענש אלא לעבודה ואפילו בטהרה דאלו בטומאה אפילו נכנס שלא לעבוד חייב ומיתה זו היינו בידי שמים שלא מצינו מיתת ב"ד בקדש ובמקדש. וזר הוא כל שאינו מזרע אהרן הזכרים דכתיב בני אהרן ולא מי שאינו מבניו ולא בנות אהרן ופוסל עבודה.

הלכה ב

אין חייבים מיתה אלא על עבודה תמה והם זריקה והקטרה וניסוך המים בחג וניסוך היין תמיד דכתיב ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזר הקרב יומת עבודת מתנה שאתה נותן על המזבח ולא עבודת סילוק שאתה מסלק מעל המזבח כגון תרומת הדשן ועבדתם עבודה תמה ולא עבודת שיש אחריה עבודה תמה שהיא גומרת ומתממת את הדבר ולא שיש אחריה עבודה כגון שחיטה וקבלה והולכה שיש אחריה עבודת זריקה אבל זריקה עבודה אחרונה שבדם היא וכן הקטרה בקומץ מנחה ובאיברים ופדרים וכן ניסוך היין בכל השנה וניסוך המים בחג לכל דבר המזבח מרבה שבע הזאות שבפנים שמזה בפנים על הפרכת מפר העלם דבר של צבור ופר משיח ושל י"ה ושבמצורע שמזה מלוג שמן בהיכל כדכתיב והזה מן השמן באצבעו דס"ד לאו דבר המזבח הוא להכי רבי לכולהו.

הלכה ג

וביו שזרק בפנים בין שזרק בחוץ דלא תימא אל מבית לפרכת ועבדתם אל מבית לפרכת הוא הויא עבודה תמה הא בחוץ אפילו עבודה שיש אחריה עבודה דכתיב ועבדתם הדר ערביה לענין עבודה תמה דוי"ו מוסיף על ענין ראשון.

הלכה ד

והקטרה אפי' הפך באיברים וקרב שריפתן חייב מיתה דהוי הקטרה ושיעור הקטרה לחיוב בכזית דבבציר מהכי לאו עבודה היא אבל מקטיר קטרת ביום הכיפורים בקדש הקדשים אינו חייב מיתה עד שיקטיר מלא חפניו הכתוב בתורה דבלאו הכי לאו עבודה היא.

הלכה ה

ומסדר שני גזרי עצים הוי כמקטיר וחייב דעבודה תמה היא שסדור מערכת עצים סתמה וגומרת היא בה אבל שאר עבודות אע"פ שנפסלו ולוקה אינו חייב מיתה שאין אחריה עבודה ולא כתיב והזר הקרב יומת אלא אעבודות שאין אחריה עבודה כדאמר' ומ"מ הוו בלאו ומלקות שאר עבודות דכתיב וזר לא יקרב אליכם לעבודה כדילפינן.

הלכה ו

שחיטת הקדשים כשרה בזרים ואפילו בקדשי קדשים דכתיב ושחט את בן הבקר לפני ה' והקריבו בני אהרן וגו' מקבלה ואילך מצות כהונה דמדכתיב כהן בקבלה ובשחיטה לא כתיב מכלל דושחט אבעלים קאי והקריבו הוי קבלה דהויא אחר שחיטה והדר כתיב והקטיר הכהן את הכל המזבחה דלא הוה צריך למיכתב כהן אלא למעוטי הפשט וניתוח דלא הויא בעיא כהונה את הכל המזבחה זו הולכת איברים לכבש הולכת איברים הוא דבעיא כהונה הא הולכת עצים [לא] בעיא כהונה. וכן הדלקת נרות כשרה בזרים דלאו עבודה מיקרייא.

הלכה ח

הרמת הדשן צריכה כהן דכתיב ולבש הכהן מדו בד וגו' והרים את הדשן ואם הרים ישראל לוקה משום וזר לא יקרב אליכם ואינו חייב מיתה דהויא עבודת סילוק כדילפינן לעיל.

הלכה ט

סידר זר את המערכה פורקין אותה וחוזר כהן וסודרה מפני שסדורה פסולה אע"ג דלא הויא עבודה תמה דאיכא בתרה שני גזרי עצים.

הלכה י

הטמא ובעל מום ושלא רחוץ ידים ורגלים אינם חייבים אלא על עבודות שהזר חייב עליהן מיתה דכיון דגלי קרא גבי זר דבעיא עבודה תמה לחייב מיתה ה"נ בטמא ושלא רחוץ ידים דמחייבי משום עבודה לא מיחייבי מיתה אלא אעבודה תמה ועל שאר עבודות

באזהרה ובעל מום נמי לא לקי אלא על עבודות שהזר חייב מיתה או מלקות דמה שאינו חייב זר לא הויא עבודה.

הלכה יא

כהן טבול יום ומחוסר כפורים שנטמא והוא מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים ועבד חייב על כל אחת ואחת דאע"ג דאין איסור חל על איסור היכא דאיתא איסור מוסיף או כולל או בת אחת חייל כדילפינן בדוכתיה ואם היה זר אינו חייב אלא משום זרות דאיסורי אחריני לא חיילי עליה דלא שייכי אלא בכהן הראוי לעבודה. וכן בעל מום ששמש בטומאה שבאו לו בבת א' חייב על טומאה ובעל מום.

הלכה יג

מי שעבד ע"ז אפילו שוגג לא ישמש בכהונה דכתיב אשר ישרתו אותם לפני גלוליהם וגו' למכשול עון כלומר או שוגג או מזיד וכתיב בתריה לא יגשו אלי לכהן לי ונראה דלא פסיל מדאוריתא אלא היכא דעבד במזיד עבודה זרה דבשוגג הא גלי קרא וכפר הכהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה דמשמע אפילו נפש כהן בחטאה בשגגה יכול להקריב קרבנו ולכפר על עצמו דההיא פרשתא בע"ז מישתעי כדכתיב וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות וגו' דהיינו ע"ז ששקולה כנגד כל המצות. וכהן ששמש בבית חוניו לא ישמש במקדש נראה דלא פסילי אלא מדרבנן.

הלכה טו

כל הפסולין לעבודה חללו חוץ מפרוע ראש וקרוע בגדים דדוקא למיתה איתקשו לשתויי יין ולא לחלול עבודה כדאמר' לעיל ושוחט לע"ז נמי עבודתו כשרה כדאמר':